

Naslov članka/Article:

Kako nas lahko digitalna tehnologija podpre pri formativnem spremljanju pouka na prostem

Benefits of Digital Technology in Formative Assessment of Outdoor Learning

Avtor/Author:

Mag. Maruša Grošelj

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Razredni pouk, št. 2-3/2024, letnik 26

ISSN 1408-7820

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2024

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk/>

Slika 1: Primer likovnega izdelka četrtošolca (mandala)

 Mag. Maruša Grošelj,
Osnovna šola Ivana
Kavčiča Izlake

Kako nas lahko digitalna tehnologija podpre pri formativnem spremljanju pouka na prostem

Benefits of Digital Technology in Formative Assessment of Outdoor Learning

IZVLEČEK: V prispevku delimo izkušnjo pouka na prostem, s formativnim spremljanjem ob podpori digitalne tehnologije. Izvajali smo učni sklop pri likovni umetnosti. Učenci so spoznali in izvajali pokrajinsko ali land art umetnost, izdelke fotografirali, si jih poslali in s posebnim programom obdelali. Seznanjeni so bili s koraki dela, skupaj z učiteljico so oblikovali in zapisali kriterije, spoznavali so vlogo kritičnega prijatelja, vrstnika, ki vrednoti njihove dosežke. Zanimiva je bila tudi

izvedba ure dialoga, ko so se usmerjeno pogovarjali, snemali, poslušali svoj govor, ga vrednotili in se ponovno posneli. Potek obeh dejavnosti je bil slikovno podprt s koraki, zato ni bilo večjih težav. Učenci v prihodnosti potrebujejo dodatne izkušnje vrednotenja in zavedanja ter pripovedovanja o lastnem počutju.

Ključne besede: pouk na prostem, land art, formativno spremljanje pouka, orodje GIMP, branje, snemanje in poslušanje

Abstract This article shares an outdoor learning experience with formative assessment supported by digital technology. Through the Fine Arts learning strand, students learnt about and practised landscape or land art, photographed the products, sent them to each other and processed them with special software; they became familiar with every step of the process and formulated and wrote down the criteria together with the teacher; they understood the role of a critical friend, a peer who evaluates their achievements. Another intriguing activity was a dialogue lesson, in which they had a guided conversation, recorded themselves, listened to their speech, evaluated it, and then self-recorded again. The accompanying visuals and explanations made things readily available for them to follow. However, the students must practise evaluation and wellbeing conversations and build awareness.

Keywords: outdoor lessons, land art, formative lesson monitoring, GIMP tool, reading, recording and listening

Uvod

Učitelji si želimo v pouk vnašati novosti, ki koristijo učencu in učitelju v procesu izobraževanja. Rezultat profesionalnega razvoja je iskanje novih poti, ki naredijo pouk nazornejši in krepijo vrednote, pomembne za kasnejše življenje učencev, za razvoj k odgovornosti in samostojnosti. Učencem omogočamo soustvarjanje učnega procesa, aktivnejšega vključevanja in jih navajamo na vrednotenje oz. samovrednotenje (ne ocenjevanje) procesa dela. V prispevku prikažemo primer formativnega spremljanja pouka na prostem kot vodenega izkustvenega učenja pri likovnem ustvarjanju in kot priložnost za pridobivanje življenjskih izkušenj v naravi ob druženju z vrstniki. Ob tem uporabimo orodje GIMP za obdelavo fotografij. Sledi primer, kako

enostavno s snemanjem in poslušanjem spodbujamo razvoj govora.

Učitelji, ki trenutno poučujemo učence na razredni stopnji, lahko trdimo, da se je ta generacija otrok skorajda rodila s prenosnim telefonom v roki, vendar je njihova uporaba elektronskih naprav zelo omejena. Zato smo se odločili, da jim približamo izbrana orodja, jih v kontinuirani vzgoji za digitalno državljanstvo usmerjamo tudi k bontonu spletnega vedenja, ki naj bi bilo varno in etično. Načini poučevanja se v karieri učitelja spreminjajo glede na izkušnje, potrebe in motive. Profesionalni razvoj je povezan z razvojem motivov za profesionalno aktivnost, osebnostnim razvojem in je rezultat samoorganiziranosti (Galustyan idr., 2017). Verjamemo, da vsak učitelj na svoji karierni poti spreminja načine poučevanja.

Korak za korakom pri likovni umetnosti

Ideja učitelja ali potrebe učencev so lahko začetek načrtovanja dejavnosti poučevanja. Pouk na prostem je privlačen način dela. Vprašanje, ki se nam zastavlja, je, zakaj se nekateri zanj odločijo, drugi pa ne. Razlogi so raznoliki, lahko so objektivni, kot je lokacija šole, težja organiziranost pouka na prostem zaradi dodatnega spremstva, ali pa subjektivni. Učiteljem, ki z veseljem izvajajo pouk na prostem, je skupno to, da so sami motivirani za to, upoštevajo potrebe otrok po gibanju in so nenaklonjeni tradicionalnemu pouku (Šebjanič, Skribe Dimec, 2019).

Z učenci smo proces pričeli s seznantvijo. Oblikovali so namene učenja. Pogovarjali smo se, zakaj ustvarjati v naravi z uporabo naravnih materialov, iskali so koristi takšnega dela, razmišljali o možnosti gibanja na prostem in druženja ob likovnem ustvarjanju. Kriterije uspešnosti smo zapisali na tablo. Ogledali so si zglede, fotografije ustreznih izdelkov. Oblikovali smo naslednje kriterije uspešnosti:

- izdelam sliko, ki vsebuje raznolike materiale,
- vsako ploskev popolnim,
- oblikovani vzorci se ne ponavljajo,
- sodelujem s kritičnim prijateljem.

Nalogo so opravljali v parih, pari so bili naključni - vlekli so paličice z zapisanimi imeni, s čimer omogočimo sodelovanje vseh. Na prostem so si poiskali površino za ustvarjanje in se dogovorili, katere materiale potrebujejo. Upoštevali so dogovor, da naberejo le toliko materiala, kolikor ga potrebujejo. Pari so vrednotili tudi delo ostalih, pomagali so si z menjavo materialov. Ko je bil izdelek zaključen, so ga fotografirali s pomočjo tablice. Za digitalno tehnologijo pri pouku likovne umetnosti smo se odločili, ker nas podpre pri ustvarjanju kompleksnejših

Slika 2: Originalna fotografija

likovnih nalog. Izbira digitalne tehnologije je smiselna le, če nadgradi analogni proces. Vloga učenca pri likovnem izražanju se ni zmanjšala.

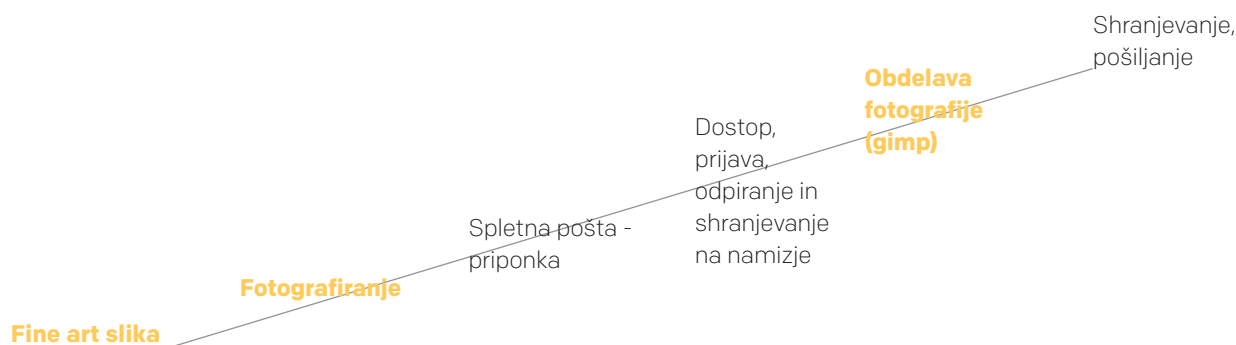
Učni proces se je nadaljeval čez teden dni, ko je bila ponovno na urniku likovna umetnost. Sestavili in zapisali smo prikaz učne poti. S pomočjo tega prikaza so vedeli, kako bo delo potekalo in kdaj bodo uspešni: ko si na svoj elektronski naslov pošljejo sporočilo, ki vsebuje več priponk slik, torej njihovih dokazil.

Delo smo nadaljevali v računalniški učilnici. Učenci so se večinoma znali prijaviti v elektronsko pošto, niso pa še shranjevali datotek. Učiteljica je predvidevala, da bodo potrebovali več vodenja in pomoči, zato je pripravila večstopenjski vodnik, ki je nudil podporo na vsakem koraku.

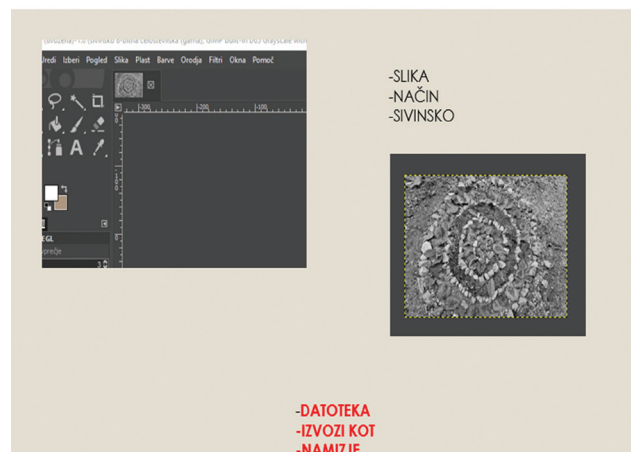
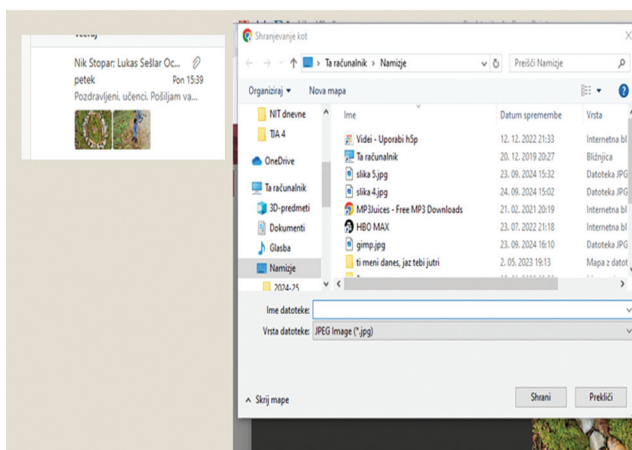
Največ težav so imeli učenci z vpisovanjem v spletno pošto, posebej z uporabo pravih črk. Na tem področju jih čaka še veliko vaje. Uspešnejši so bili pri vizualnem preoblikovanju originalne fotografije. Najprej so jo spremenili v črno-belo, jo izvozili oz. shranili na namizje. Pri drugi nalogi so odprli originalno fotografijo z namizja in uporabili filter kubizem. Obdelano so primerno preimenovali in shranili. Zadnji filter so izbirali po želji in postopek ponovili. V tretje jim je šlo že lažje. Na tej stopnji so se vrednotili, tako da so položili ustrezno število prstov na prsni koš, s telesom so bili obrnjeni naprej. Le učiteljica je lahko videla, kako so se vrednotili glede na različne kriterije. Pomembno je vključevanje razmišljanja o počutju. V tem primeru se je večina učencev pohvalila, a prisotna sta bila tudi dva učenca, ki nista bila zadovoljna. Za zadnjo nalogo so se ponovno prijavili v svojo pošto. Ob vizualnih ponazorilih, korak za korakom, so sebi in sošolcu poslali elektronsko sporočilo s tremi priponkami.

Povratne informacije so učenci prejeli od sošolcev, učiteljice, sami so lahko vrednotili svoje delo glede na stopnjo, kjer so se nahajali. Z vključevanjem v vrstniško vrednotenje, kar jim trenutno še ne gre najbolje, saj to terja izkušnje in čas, postopoma razvijajo samoiniciativnost, socialne kompetence, reševanje problemov, sprejemanje odločitev, konstruktivno obvladovanje čustev, medosebno interakcijo. Učiteljeva vloga se na tem mestu spremeni, saj ne predstavlja vira, obstaja kot opora in seveda nudi pomoč, ko je potrebno. V tem primeru je bilo dela ogromno, težave pa zgolj tehnične narave.

Upoštevali smo priporočila Učnega načrta za likovno umetnost o rabi digitalne tehnologije v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Datoteko so učenci prenašali, hranili, urejali in tudi posredovali drug drugemu. Glede na to, da je bila skupina heterogena glede na spretnosti, potrebne za opisano nalogo, so močnejši učenci šibkejšim pomagali oz. tisti, ki jim je korak uspel, priskočili na pomoč tistim, ki se jim je zataknilo. Krepili so ustvarjalnost, pridobili nova znanja in spretnosti v povezavi z uporabo orodja GIMP, uporabo spletne pošte, pošiljanja in shranjevanja datotek.

Shema 1:: Učna pot

Sliki 3 in 4: Prikaz enega od korakov za delo glejte ppt str. 6 in 11

Tvorjenje pogovora

Cilji učnega načrta slovenščine (2018) v 4. razredu, na podlagi katerih smo pripravili naslednjo dejavnost pouka na prostem s formativnim spremljanjem, so: »Otroci razvijejo zmožnost dvosmernega sporazumevanja, upoštevajo načela ustreznega pogovarjanja, v besedilih prepoznajo neustrezne besede oz. besedne zveze in jih zamenjajo s knjižnimi, spoznavajo strategije pogovarjanja in poslušanja, oblikujejo merila za vrednotenje«.

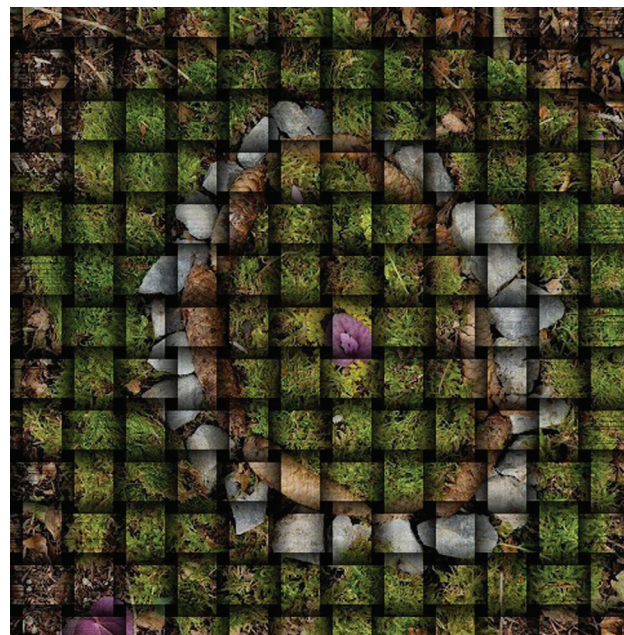
Učenci so v razredu iskali namene učenja, kako jim bo v življenju koristilo, če se bodo znali ustrezno

pogovarjati. Imeli so različne ideje, npr. radi jih bodo poslušali, lahko se bodo zaposlili na radiu, imeli bodo dobro službo. Skupaj smo oblikovali kriterije uspešnosti dobrega intervjuja, prepisali so jih v zvezek, in sicer:

- govorim razločno,
- uporabljam knjižni jezik,
- jezik je brez mašil,
- sogovorca vikam,
- vrednotim sošolca,
- se ponovno posnamem.

Slika 5: Fotografija v sivini

Slika 6: Fotografija s filtrom

Intervju – do 2 minuti

Kako se imenuješ?

Od kod si prišel?

Kako dolgo si tukaj?

S čim se prehranjuješ?

Kaj se dogaja okoli tebe?

Kaj zanimivega se ti je že zgodilo?

Slika 7: Vprašanja za intervju

V gozdu so učenci tvorili dialoško besedilo, intervju. Tudi tokrat so bili v naključnih parih. Vsak par je imel tablico in plastificiran listič z vprašanji: eden je spraševal in snemal, drugi odgovarjal. Tisti, ki je odgovarjal, se je poosebil z nečim iz gozda, z živim ali neživim. Ko je prenehal odgovarjati, je delil občutke o pripovedovanju, opiral se je na kriterije. Nato je prejel povratno informacijo sošolca. Sledila je ponovitev ob upoštevanju napak, ki so jih prepoznali ob kriterijih uspešnosti. Vlogi sta se nato zamenjali. Učenci so se v razredu v zvezkih samovrednotili. Vsak zase je predstavil razredu, s čim je zadovoljen in na kaj je lahko v prihodnje pozoren. Naloga se lahko povezuje medpredmetno z naravoslovjem in tehniko. V našem primeru smo jo izvedli prekmalu, saj o živi in neživi naravi še nismo govorili. V prihodnje bi jo s tem namenom izvedli kasneje.

Sklep

Pouk na prostem je za učence in učitelja dragocena izkušnja. Razbije dnevno rutino pouka, otroci so na prostem, telesno so aktivni, sproščeni in posledično motivirani. Učitelji, ki želijo tako popestriti pouk, morajo dejavnosti skrbno načrtovati, še dodatno pa, kadar gre za formativno spremljanje pouka. Drugo je sprva zahtevnejše, saj vnaša učencem nepoznane elemente, npr. vrednotenje, kritičnega prijatelja, počutje pri delu, kriterije in namene učenja. Dejavnosti pri likovni umetnosti v drugem delu so bile morda zastavljene preveč optimistično, nujno je bila potrebna pomoč učiteljice pri vpisovanju gesel. Snemanje pogovorov se je izkazalo za dobro in enostavno izvedljivo izkušnjo, saj so se učenci lahko poslušali in nato izboljšali na podlagi skupaj oblikovanih kriterijev.

Viri in literatura

Formative Assessment. <https://curriculum.nsw.edu.au/assessment-and-reporting/formative-assessment>

Galustyan, O., V., Berezhnaya, I., F. Beloshitsky, A., V. (2017). Profesionalni in karierni razvoj učiteljev. *Sodobna pedagogika*, 68(134), 4, 158–172.

Novak, N. (2018). *Formativno spremljanje na razredni stopnji: priročnik za učitelje*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Novak, N., Dolgan, K., Vrščič, N., Podbornik K., Bojc, J., Pihler, N. (2022). *Pouk na prostem – Priročnik za učiteljice in učitelje razrednega pouka*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Štebjančič, V., Skribe Dimec, D. (2019). Primeri dobre prakse pouka na prostem v Sloveniji in tujini. *Sodobna pedagogika*, 70(136), (2), 70–85.

Štemberger, V. (2012). Šolsko okolje kot učno okolje ali pouk zunaj. *Razredni pouk*, 14(1/2), 84–90.

Učni načrt. Program osnovna šola. (2011). Likovna vzgoja. (elektronski vir). https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_likovna_vzgoja.pdf

Učni načrt. Program osnovna šola. (2011). Naravoslovje in tehnika. (elektronski vir). https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_naravoslovje_in_tehnika.pdf

Učni načrt. Program osnovna šola. (2018). Slovenščina. (elektronski vir). https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_slovenscina.pdf

